

neus«) umrlemu gradeškemu patrijarhu Ivanu, nikakor pa ne njegov brat. (Danduli Chron. VII., c. 13, pars 23, izdal Muratori Script., XII., str. 152). — Str. 198, v. 14: Dotična listina je z dne 8., ne pa 1. avgusta. — Str. 234. je večinoma posneta po mojem spisu, tiskanem v Izvestjih, V, str. 184—186. Takisto sta strani 235. in 236. vzeti iz mojega spisa, tiskanega v Izvestjih, IV (1894), str. 49—57. Stavek (str. 234, v. 15 in 16) »zato naj plačajo Istrani za bodočo indikcijo (537/538) toliko davka v solidih« je napačno prepisan, ker istrski provincijali so dali rečenega leta kot davek vino, olje in pšenico, ne pa novcev. — Str. 235, v. 17: Namesto »akvilejski« naj se čita »gradeški«. — Str. 197, v. 21: Letnica 827 je napačna; moralo bi biti 828, kakor stoji na str. 237, v. 31. — Namesto »markgrofija« (str. 237, v. 31 in drugod) treba vsekakor pisati »mejna grofija« ali »mejna grofovina«; isto velja o besedi »markgrof«. — Pažinatik (str. 242, v. 14 in Šuma (v. 33) sta na dotičnih mestih lastni imeni; treba ju je torej pisati z veliko začetno črko. — Str. 257, v. 14: Je-li Plinijev »Aegida« (bolje »Agida«) res sedanji Koper, ni gotovo. — Str. 257, v. 16: Namesto »Capraria« naj stoji »Capritana«. Izraz »Capraria insula« ima Dandulus. (Izvestje, VI (1896) str. 163, op. 50). Ako je imel pisatelj v rokah Jaffé, Reg. pont. Rom., I, ed. 1885, zakaj ni navedel za svojo trditev tudi številki 1680 in 1681.? — Str. 257, v. 21: Rad bi vedel, kako bi se dalo dokazati, da je imel Koper že leta 524. svojega škofa. — Str. 264, v. 35: Tu je čitati, da so okoli leta 555. ustanovili škofijo v Pulju; toda znani so nam puljski škofje iz prejšnjih dob, kakor Venerus iz l. 501., Antonius med l. 507 in 511. ter Isaacius iz leta 547. (Izvestja, VI, str. 151 in 153). — Str. 258, v. 29: Ne Oton II., temuč Oton I. je podelil dne 8. januarja leta 972. Isolo doždu Petru Candianu. (Böhmer, Regest., II., ed. Ottenthal, 1893, str. 235, št. 536). — Str. 267, v. 28: Pičen se ni nikdar zval »caput Sclavoniae« (sic!), pač pa navaja Chron. Venetum na dotičnem mestu Pičen, Krk in Osor, ki se nahajajo »in capite Sclavanie«. (Te besede stoje v M. G. SS., XIV. str. 14). Kaj pomenja na tem mestu »in capite Sclavanie«, kaže nam Chronicon Gradense, iz katerega je zajemal pisatelj beneške kronike. Chronicon Gradense (cod. G. III, 10 v knjižnici patrijarhalnega seminara v Benetkah, gl. Monticolo, op. cit. str. 43) ima naslednje besede: »... et Dalmatię regiones, videlicet Veglensem, in Apsaro, in Pathena...« Isti vir (cod. Vat. Urb. 440, glej Monticolo, op. cit.) pa ima: »... sive Dalmatię partes, videlicet in Vegla, in Apsaro, in Pathena...« Pisatelj beneške kronike je to, kar je našel v gradeški kroniki, nekoliko preuredil ter zapisal: »... et in capite Sclavanie, quod est civitates nomine Pethena, alia Vegla, tertia Absaro...«

Rutarjevo knjigo krasi več slik. Na koncu je načrt tržaške luke. Ker ima knjiga razen navedenih hib tudi mnogo vrlin, zato jo toplo priporočamo ter želimo, da bi jo čitatelji večkrat vzeli v roke. Kratek indeks, ki je knjigi pridejan, brez dvoma pomnožuje njeno vrednost.

Dr. Fr. Kos.

Tretji koncert „Glasbene Matice“. Pasijon po sv. Matevžu, zložil Joh. Seb. Bach. Glasbeni svet resne smeri je dandanašnji splošno prepričan, da ni boljšega krepila umetniškemu duhu, niti boljšega sredstva za njega blaženje, nego so Bachova dela. S čisto arhitektoniko in z največjo doslednostjo v razvrstitvi oblike družil Bach nedosežno globoko pojmovanje in določno karakteristiko. Zato priznavajo vse resne glasbene struje soglasno mojstra Bacha, ker nahaja vsaka izmed njih v njegovih delih svoj posebni ideal.

Vera je Bachu vir vse poezije in vednosti, iz nje se mu snuje vse njegovo mišljenje in ves njegov občutek. V nabožnih in za cerkev namenjenih skladbah podaja Bach najlepše svoje, tvorbe. Med te je zlasti šteti najveličastnejše njegovo delo — Pasijon po sv. Matevžu. Mogočno kakor iz umetniški preprostih evangelijskih besed vpliva tragika mučeništva Zveličarjevega v Bachovi nesmrtni glasbi na vernega poslušavca. Elementarna moč oživlja delo in veže nase duha in srce. Koliko npravne velikosti javljajo v svoji preprostosti že sami recitativi, v katerih so vglasbene besede evangelijske. V njih je obsežno neizčrpno bogastvo plemenite melodike in vzvišenega dostojanstva, nepregleden svet divne krasote. In v zborih, razdeljenih na dvoje, opremljenih z velečastnim šumom velikega orkestra, združenega s temeljnimi zvoki orgel, se kaže burni temperament skladateljev; s takim razsežnim aparatom izraža Bach najznačilnejše svoje krepko, oduševljeno mišljenje, svojo verno vdanost v Stvarnika, vse svoje čutje. Prvak v kontrapunktiki je našel Bach v teh svojih zborih pravi clement, da zadosti svoji čudoviti sili tvorjenja. Biseri nežnega čuta so v pasijon vpleteni korali. Iz njih sevajo radost, bol in nada kakor iz rose, ki se blešči v jutranjem solncu na cvetu pomlajene prirode.

Proizvajanje Bachovega težavnega veledela je bilo v čast »Glasbeni Matici«. Zbor in orkester sta podala delo v popolnoma dostoji obliki pod zaslužnim vodstvom vodje g. Čerina, ki se je očitno energično zavzel za proizvodbo. Evangelijske besede je predaval v recitativih g. Razinger, ki je kot pevec-deklamator na najboljšem glasu, zanimivo in odlično. Vestno se mu je družil kot izboren baritonist g. dr. Stuhec. Manjšim, a nelahkim ulogam alta in soprana sta zadostili gospa Julija Ferjančičeva in gospica Mira Devova po svojih močeh s finim čutom.

—oe—

Donesek k abecedni vojski. V Metelkovi zapuščini, katero hrani arhiv »Matice Slovenske«, je velik, debel, lepaku podoben rjavkast list, popisan na eni strani z nemškimi, v metelčici pisanimi verzi, ki se glase:

An

den krainischen Alphabetsverhunzer Franz Metelko
Professor in Laibach.

Der Aff Metelko steckte Krain
Vor Jahren Nachts in Brand
Und freute sich dann ungemain,
Als Er's so helle fand —
Kommt Brüder! seht, was ich vermag!!
Ich, ich verwandle Nacht in Tag!!!

Die Brüder kamen gross und klein
Bewunderten den Glanz
Und alle fingen an zu schrein:
Hoch leb' der Aff Metelko Franz!
Metelko Affe ist des Nachruhms werth!!
Denn Er hat unsre Gegend aufgeklärt!!!

V muz. arhivu v Ljubljani se hrani list s sledečimi — še neznanimi Vodnikovimi verzi: